

Dalt del tren

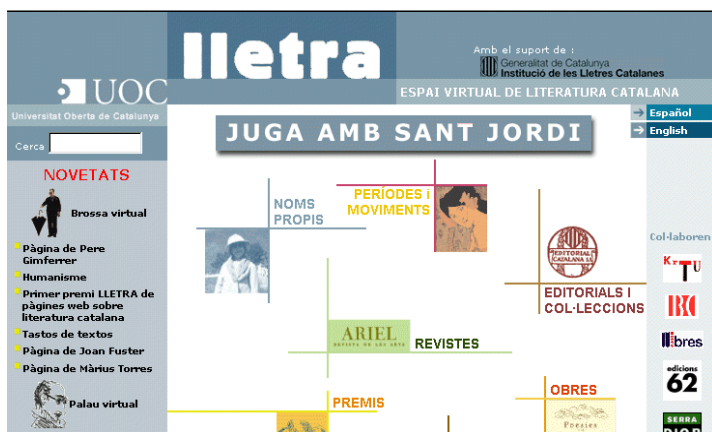
Jaume Subirana
Escriptor, coordinador de LLETRA
(www.uoc.es/lletra)

Ens consta que la saviesa popular hi toca més del que a aquest temps d'enquestes, telèfons mòbils i targetes de crèdit li ve de gust admetre, per això em fa gràcia, en veure la pausada però continuada intrusió de la cultura catalana a Internet, recordar les cançons de quan era petit: "Dalt del tren, tots anem-hi dalt del tren, hi ha lloc per tota la gent", dèiem, i "El tren pinxo de Banyoles és el més bonic que hi ha, ple de llaunes i cassoles i barrets de capellà". I resulta que per una vegada a la vida hem pujat, efectivament, dalt del tren que passava per l'estació de Catalunya i en cinc anys hem passat de gairebé res a prou pàgines amb un contingut, a més, apreciable i, sobretot, a un petit teixit de persones i institucions que han entès la importància de la revolució comunicativa que Internet representa i que hi teixeixen i projecten webs amb el convenciment dels conversos.

Però també cal admetre que el tren ve ple de "llaunes i cassoles i barrets de capellà..." El proper repte de la cultura catalana a Internet no és la presència (ja assolida) ni la quantitat (que, donades les nostres dimensions i els nostres pressupostos, no hauria de ser mai la nostra guerra): l'aposta per a la cultura catalana (i, doncs, per a la literatura catalana) a Internet cal que sigui a hores d'ara pel contingut i per la hipertextualitat, per una nova "discriminació positiva" que serveixi per detectar i destacar allò digitalment valuós de les llaunes publicitàries, de les grans cassoles institucionals o empresarials plenes d'aire, dels barrets decoratius i prou. L'aposta, avui, ha de ser per convertir la Xarxa en un espai útil i dinamitzador, interrelacionat de baix a dalt i de banda a banda, un lloc on per fi podem ser el que vulguem ser sense demanar permís i sense excuses possibles. Val la pena, la literatura catalana? Ara, enllà dels discursos, només ens cal mostrar-ho.

Lletr@ catalana

Tot és prou recent. Així com Robert Coover va ser fa tan poc temps com el 1992 un dels primers a parlar d'hipertextos per aquestes terres, convidat pel KRTU a unes jornades sobre literatura i combinatòria, fins ara fa dos o tres anys la presència de la literatura catalana a Internet era gairebé testimonial, i se circumscribia a l'esforç d'algunes persones que a títol individual creien alhora en la xarxa i en la nostra literatura. Aquest era el cas, per exemple (afortunadament, és encara el cas), d'Albert Folch, físic de formació i professió i resident als Estats Units, responsable d'una àmplia antologia de poesia catalana a Internet, amb 176 autors i prop de 800 poemes, alguns amb versió anglesa (podeu visitar-la a <http://www.intercom.es/folch/poesia/>), de les iniciatives de gent com Xavier Badosa (avui responsable d'InLibris, <http://www.inlibris.com/ct>) i Mercè Molist, de les magnífiques pàgines de Xavier Berenguer sobre literatura interactiva (<http://www.iaa.upf.es/literatura-interactiva>) i d'Enric Bou, professor a Estats Units, sobre Pere Gimferrer (<http://www.brown.edu/Research/Gimferrer>)... Esforços aïllats, particulars i, curiosament, sovint provinents de gent no directament vinculada al món de la creació, la gestió ni la docència de la literatura catalana.

Imatge de la portada de LLETRA

A hores d'ara, la novetat més important és que han anat apareixent i hi ha en gestació un seguit d'iniciatives ja més institucionalitzades que, des de diferents punts de vista, estan contribuint a crear un lloc i sobretot (esperem-ho) un entramat de vincles per a la literatura catalana a Internet. Parlem de fets com la possibilitat de consultar en línia el catàleg de la Biblioteca de Catalunya; de projectes com BUCLIB (a <http://www.stg.brown.edu/projects/BUCLIB/>), una bibliografia crítica promoguda des de la Universitat de Barcelona i la Brown University, d'Estats Units; com l'ambiciós projecte TRACES (podeu visitar-lo a <http://hipatia.uab.es/traces/traces.htm>), de la facultat de Filologia Catalana de l'Autònoma

de Barcelona, una rica base de dades amb informació bibliogràfica sobre literatura catalana qu coordinen els professors Jordi Castellanos i Josep Paré; com la meravellosa biblioteca de textos catalans antics anomenada BITECA (podeu consultar-la a <http://sunsite.berkeley.edu/Philobiblon/proleg.html>), que devem a la Universitat de Berkeley i a Vicenç Beltran, de la Universitat de Barcelona; o, encara, de fets com la Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives (disponible a <http://www.lluivives.com/>), preparada per a la Xarxa d'Universitats Joan Lluís Vives des de la Universitat d'Alacant a imatge de la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, que promet entre d'altres coses posar a Internet en poc temps centenars de llibres sencers lliures de drets. A això cal afegir-hi també la revista d'actualitat de la pàgina de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (<http://www.partal.com/aelc/>), que a més ofereix als autors contemporanis la realització de pàgines web personals, i la nova edició del *Qui és qui a les lletres catalanes* de la Institució de les Lletres Catalanes, preparada durant els dos darrers anys sota la coordinació de Lluïsa Julià, i que sembla que començarà a ser consultable en línia d'aquí a poques setmanes. A més d'una modesta però cada vegada una mica més consistent miriada d'altres pàgines de i sobre escriptors (destaquem-ne els *Interminims de navegació poètica*, de Ramon Dachs, la web de la Fundació La Mirada sobre Joan Oliver i la revista *Nabí* - a <http://www.abaforum.es/users/1094/nabi.htm>), i de les pàgines de la majoria d'editorials catalanes (que hi són tot i que un tingui la impressió que sense acabar de creure-s'ho gaire), d'alguna llibreria, etc.

UN NOU LLOC VIRTUAL

Sembla prou evident que la cruïlla de camins, de plans virtuals, de sales electròniques d'Internet pot ser un lloc privilegiat per a la informació, la promoció i l'intercanvi sobre literatura. També per a la informació, la promoció i l'intercanvi sobre una literatura com la catalana amb tota la riquesa i tots els problemes que ja coneixem. Un espai on és igual tenir o no tenir una estructura estatal i un ministeri de cultura propi al darrere, on per una vegada podríem estar actuant com Dinamarca, com Finlàndia, com Israel, com Portugal o, si més no, com el País de Gal·les. Un espai, també, on els individus i les organitzacions es poden convertir en editors amb inversions minúscules, i on a base d'imaginació i de cultura digital es pot competir més que dignament amb entitats molt més sanejades des del punt de vista financer (i si no, que els ho preguntin als de VilaWeb). Un espai, a més a més, que sembla fet a mida per a la publicació i difusió de textos que impliquen una edició complicada i molt cara, com ara revistes especialitzades, actes de congressos, bases de dades i tesaurus i, encara, el mar inexplorat dels materials d'autor: manuscrits, epistolaris, papers d'arxiu, edicions amb variants...

En aquest context d'una discreta empenta en l'elaboració de pàgines web de i sobre la nostra literatura, per una banda, i, per l'altra, de tot un horitzó de possibilitats encara poc explorades, des de la [Universitat Oberta de Catalunya](http://www.uoc.edu) hem preparat [LLETR@](mailto:lletra@uoc.edu), un Espai Virtual dedicat a la literatura catalana que funciona a la vegada com a portal (és a dir: que remet a les diferents pàgines ja existents, ordenades, descrites i valorades) i com a web de continguts, aprofitant el material propi dels estudis de filologia catalana de la UOC i tot un seguit d'altre material que diverses institucions (organitzacions d'escriptors, editorials, fundacions, institucions públiques) ens han ofert o ens proposen elaborar conjuntament.

Es tracta d'un gran portal d'accés als diversos recursos sobre literatura catalana que a hores d'ara hi ha i que s'estan posant en marxa a Internet; un portal i unes pàgines que van generant un hipertext viu i obert (en

continu creixement) de material, recursos, notícies i referència sobre la literatura catalana: un hipertext o pàgina de pàgines on es pot trobar informació sobre autors, períodes i moviments, llibres, editors, tesis i treballs, premis literaris, beques, traduccions... Perquè Internet, lluny de ser una obligació, una complicació o una imposició, com sembla que alguns pensin, és una gran oportunitat, i fins i tot no costaria gaire arribar a argumentar que la hipertextualitat consubstancial a la xarxa ajuda a reproduir (a *mostrar*) de forma molt més natural que la linealitat acadèmica i editorial de sempre la riquesa, les imbricacions i la textura del cos, del sistema, que de fet és allò que anomenem literatura catalana.

Citació recomanada:

SUBIRANA, Jaume (2001). "Dalt del tren". *Digithum*, núm. 3 [article en línia].
DOI: <http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i3.587>